

7

Sosiaali- ja terveystalouden talousarvioehdotus 2015 ja taloussuunnitelmaehdotus vuosille 2015-2017

HEL 2014-002680 T 02 02 00

Päätösehdotus

Sosiaali- ja terveyslautakunta päättää hyväksyä liitteen mukaisen ehdotuksen sosiaali- ja terveystalouden vuoden 2015 talousarvioksi ja vuosien 2016-2017 taloussuunnitelmaksi.

Esittelijän perustelut

Sosiaali- ja terveystalouden talousarvion laadintaa ohjaavat kaupunginhallituksen 24.3.2014 päättämät kannanotot hallintokunnille:

Hallintokuntien tulee varautua ottamaan huomioon hallituksen rakennepoliittisen ohjelman toimeenpanon myötä kevään 2014 aikana tekemät päätökset ja sisällyttämään päätösten mukaiset toimenpiteet vuoden 2015 talousarvioehdotukseensa. Kaupunginhallitus tulee antamaan asiasta erilliset ohjeet sen jälkeen, kun valtion toimenpiteet ovat tiedossa.

Hallintokuntien tulee valmistella 2015 talousarvioehdotuksensa siten, että kaupunginhallituksen syksyllä 2013 päättämän mukaisesti eläköitymisen johdosta tai muuten vapautuvat tehtävät virastojen talous- ja hallinto henkilöstön piirissä pyritään täyttämään ensi sijassa virasto- tai kaupunkitasoisin sisäisin järjestelyin. Tavoitteena on se, että kaupungin kokonaishenkilöstömäärä näissä toiminnoissa ei kasva.

Kaikkien virastojen tulee edistää tietojen avointa ja vapaata jakelua avaamalla julkiset tietovarantonsa vapaasti saataville. Hallintokuntien tulee ottaa huomioon kaupunkiyhteinen tavoitearkkitehtuuri ja hankeohjaus sekä varmistaa uushankinnoissa sovellusten avoimet rajapinnat, yhteensopivuudet ja sähköisen pitkäaikaissäilyttämisen vaatimukset.

Esitys vuoden 2015 talousarvioksi

Esitys sosiaali- ja terveystalouden vuoden 2015 talousarvioksi ja vuosien 2015-2016 taloussuunnitelmaksi on esityslistan tämän asian liitteenä numero 1.

Menot milj. e	TP 2013	TA 2014	Raami 2015	Muutos
Sote yhteensä	2146,5	2162,9	2177,9	0,7 %

Sosiaali- ja terveyspalvelut	1455,5	1467,0	1477,3	0,7 %
Toimeentulotuki	168,8	170,0	172,1	1,2 %
Työllisyyden hoitaminen	5,6	6,1	6,1	0,0 %
HUS- kuntayhtymä	516,6	519,8	522,4	0,5 %

Sosiaali- ja terveyspalvelujen talousarviokohdan talousarvio kasvaa 10,3 milj. euroa (0,7 %) vuoden 2014 talousarvioon nähden. Raamin sisältä tulee rahoittaa yleisen kustannustason nousun sekä palkkaratkaisun lisäksi muut tiedossa olevat kustannustasoa nostavat tekijät.

Sosiaali- ja terveyspalvelujen määrärahoissa ei ole otettu huomioon muun muassa seuraavia asioita: 1.1.2015 voimaan tulevan sosiaalihuoltolain uudistuksen mahdollisesti aiheuttamat lisäkustannukset ja asukastaloihin liittyvät mahdolliset muutokset. Asiaa selvitetään kaupungin keskushallinnon työryhmässä, jonka määräaika on 31.8.2014.

Toimeentulotuen raami nousee 1,2 % kuluvan vuoden tasosta.

HUS:n raami kasvaa 0,5 % kuluvan vuoden tasosta.

Sosiaali- ja terveysviraston talousarvioesitys on tehty kaupunginhallituksen antamaan talousarvioraamiin. Talousarvioraamiin päästään talousarvioesityksessä kuvatuilla kuluja vähentävillä toimenpiteillä.

Talousarvion laatimishjeissa todetaan, että vuoden 2015 raamin lähtökohtana on valtuustokauden 2013-2016 strategiaohjelman mukainen talouden tasapaino ja tuottavuuden kasvua koskeva tavoite, joka sisältää käyttömenojen reaalkasvun pitämisen asukasmäärän kasvun mukaisena vähennettynä vuotuisella 1 % tuottavuuden parantamisen tavoitteella.

Sosiaali- ja terveyspalvelut

Sosiaali- ja terveyspalvelujen talousarviokohdalla toteutetaan sellaiset toimenpiteet, joiden tuloksena aikaansaadaan 11,3 milj. e suuruinen menosäästö. Sopeuttamistoimenpiteiden kohteena tulevat olemaan oman toiminnan lisäksi ostopalvelut, joihin sovelletaan keskimäärin vähintään vastaavan suuruisia sopeuttamistoimenpiteitä kuin omaan toimintaan.

Perhe- ja sosiaalipalvelut

Lastensuojelussa palvelurakennemuutoksen eteneminen on tuottavuuden kannalta keskeisin toimenpide. Palvelurakennetta kevennetään vähentämällä laitoshuoltoa ja lisäämällä sekä perhehoidon että läheisverkostosijoitusten suhteellista osuutta. Huolehditaan omien lastenkotien täyskäytöstä. Avohuoltoa kehitetään sijoitusten ja huostaanottojen tarpeen vähentämiseksi.

Vammaistyössä keskeinen toimenpide on palvelutarpeen arvioinnin terävöittäminen. Henkilökohtaisen avun tuottamistapa muuttuu, sillä henkilökohtaisen avun palveluntuottajia ei kilpailuteta. Kuljetuspalveluissa tavoitteena on asiakas- ja matkamäärien kasvun hillitseminen.

Kriisimajoituskustannusten hillitsemiseksi ja erityisryhmien lastensuojelun jälkihuoltonuorten asumispalvelun prosessien tehostamiseksi yhteistyötä kiinteistöviraston kanssa tiivistetään.

Sosiaali- ja terveyslautakunnan näkemyksen mukaan työmarkkinatuen kuntaosuus tulee siirtää sosiaali- ja terveystalouden talousarviosta kaupunginkansliaan, joka vastaa kaupunkitasoisesti työllisyyden hoidon kokonaisuudesta.

Terveys- ja päihdepalvelut

Keskeisinä toimenpiteinä tulevat olemaan laitospaikkojen vähentäminen ja avohoitopainotteisiin palveluihin siirtyminen, päihde- ja mielenterveyspalvelujen asumispalvelun prosessin tehostaminen sekä ostopalvelujen vähentäminen.

Sairaala-, kuntoutus- ja hoivapalvelut

Palvelurakenteen muutosta jatketaan, ja kevyempien palvelujen osuus nousee edelleen, kun toiminnan painopistettä siirretään kotona asumisen tukemiseen.

Ympäri vuorokautisten hoitopaikkojen määrän vähentämistä jatketaan vuoden 2015 aikana. Sairaaloiminnan painopistettä siirretään geriatrisen akuuttihoitoon ja kuntoutuksen suuntaan. Käyttöasteet optimoidaan ympärivuorokautisissa palveluissa ja päivätoiminnassa niin, että voimavarat ovat mahdollisimman tehokkaassa käytössä. Sekä sairaala- että arviointi- ja kuntoutustoiminnassa hoitajaksot lyhenevät ja aiempaan asumiseen palaavien osuus nousee.

Välittömän asiakasajan osuus työajasta nousee kotihoidossa muun muassa toiminnanohjausjärjestelmän käytön vakiinnuttua. Myös

muissa palveluissa tavoitellaan välittömän asiakasajan osuuden nostamista.

Palvelusetelin osuutta palveluasumisen järjestämistapana nostetaan edelleen ja otetaan käyttöön uusia palvelusetelivaihtoehtoja. Omaishoidon tuen käyttöä yhtenä palvelujen järjestämistapana tuetaan. Selvitetään mahdollisia kustannustehokkuutta lisääviä oman toiminnan määräaikaista ulkoistamisia.

Hallinnon osastot

Hallinnon osastojen sopeutukset sisältyvät edellä mainittuihin ydintoiminnan muutoksiin. Tämä tulee näkymään erilaisten tukipalvelujen, kuten esimerkiksi laitoshuollon ja toimistopalveluiden vähentämisenä, samassa suhteessa kuin ydintoiminnoissa toteutetaan toimintojen sopeutuksia.

Toimeentulotuki

Toimeentulotuen raami nousee 1,2 % kuluvan vuoden talousarvion tasosta. Talousarviossa pysyminen edellyttää toimeentulotukimenojen kääntämistä selvään laskuun. Täydentävän toimeentulotuen kasvua hillitään mm. vähentämällä kalliin kriisimajoituksen tarvetta yhteistyössä kiinteistöviraston kanssa, minkä tulokset näkyvät osittain jo vuoden 2014 aikana.

Työllisyyden hoitaminen

Työllisyyden hoidon kustannukset pysyvät vuoden 2014 tasolla. Työllisyyden hoidossa erityisenä painopisteenä ovat nuoret aikuiset ja maahanmuuttajat. Asiakkaiden palvelu- ja hoitoketjujen sujuvuutta edistetään työllisyyden hoidon, päihde ja mielenterveyspalvelujen sekä sosiaalityön uusia käytäntöjä kehittämällä.

Todettakoon, että työllisyyden hoidon kaupunkitasoiset ratkaisut ovat keskeisessä roolissa sen osalta, kuinka sosiaali- ja terveyspalvelujen talousarviokohdalle sisältyvän työmarkkinatuen määrä kehittyy.

HUS:n toiminta

HUS:n talousarviokohta sisältää HUS:n helsinkiläisille tuottamat terveyspalvelut ns. kuntalaskutettavat palvelut, joista sosiaali- ja terveysvirasto maksaa HUS-hinnaston mukaisesti. Lisäksi terveyskeskus osallistuu HUS:n talousarvion mukaisiin Myrkytystietokeskuksen palvelujen rahoittamiseen sekä kattaa osuutensa kalliin hoidon tasausmaksusta. HUS:n talousarviokohta sisältää myös mahdolliset ylikäyttömaksut sekä muut vastaavan

tyyppiset erikseen laskutettavat erät. HUS:n talousarviokohta sisältää myös erikoissairaanhoidon ostot muista sairaanhoitopiireistä.

HUS:n kustannusten kasvu on 0,5 % vuoden 2014 talousarvioon nähden.

Terveydenhuoltolain mukainen terveydenhuollon järjestämissuunnitelma määrittelee ne periaatteet, joiden mukaan HUS-kuntayhtymän kanssa sovitaan perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon työnjaosta ja yhteistyöstä sekä hoitoketjuista HUS-kuntayhtymän ja Helsingin sosiaali- ja terveystieteiden välillä. Kaikissa työnjakoon ja yhteistyöhön liittyvissä muutosneuvotteluissa arvioidaan suunniteltujen muutosten vaikutukset talousarviokohtiin 31001 sosiaali- ja terveystieteiden palvelut ja 31006 Helsingin ja uudenmaan sairaanhoitopiiri, pyrkimällä kuluja vähentävään nettovaikutukseen. Työnjakoon ja yhteistyöhön liittyvät muutokset on hyväksyttävä HUS-kuntayhtymän ja Helsingin sosiaali- ja terveystieteiden yhteisissä terveyssuunnittelukokouksissa. Järjestämissuunnitelma on hyväksytty HUS:n valtuustossa.

Tavoitteena on, että siirtoviivepäivien poistuessa HUS vähentää vastaavan määrän sairaalaosastopaikkoja omasta toiminnastaan.

Investoinnit

Kaupunginhallituksen 24.3.2014 hyväksymien talousarvion laadintaohjeiden mukaan kaupungin investoinneille on asetettu strategiaohjelman mukainen 435 milj. euron suuruinen katto, mikä indeksitarkistus huomioon ottaen merkitsee 442 milj. euron suuruista investointiraamia vuodelle 2015. Jokaisen investointihankkeen osalta viraston tulee esittää:

-onko hanke toteutettavissa sitovan investointi- ja toimintamenoraamin puitteissa

-toteuttaako hanke kaupungin strategiaohjelmassa asetettua tavoitetta siitä, ettei kokonaistoimitilojen kokonaispinta-alan määrä kasva strategiakaudella.

Ensisijaisesti tulee tiivistää nykyistä tilankäyttöä, sopeuttaa uusia tilatarpeita sijoittamalla toimintoja olemassa oleviin tiloihin ja luopumalla turhista tiloista.

Sosiaali- ja terveystieteiden virasto on laatinut priorisoidun 10-vuotissuunnitelman tulevista investoinneista. Suunnitelma sisältää myös poistuvat tilat.

Sosiaali- ja terveystaloudessa on käynnistetty palveluverkon suunnittelu, jossa lähtökohtana on rakentaa verkostoa siitä lähtökohdasta että se tulevaisuudessa koostuisi:

- perhekeskuksista
- terveys- ja hyvinvointikeskuksista
- monipuolisista palvelukeskuksista

Palveluverkkosuunnitelma esitellään sosiaali- ja terveyslautakunnalle 3.6.2013.

Irtain käyttöomaisuus

Sosiaali- ja terveystalouden irtaimen omaisuuden raami on 9,5 milj. e, mikä on 3,3 milj. e (-25 %) kuluvan vuoden irtaimen omaisuuden raamia vähemmän. Irtaimen omaisuuden määrärahat jakautuvat tietotekniikkahankintoihin (5,0 milj. e) ja muun irtaimen omaisuuden hankintaan (4,5 milj. e). Vuonna 2014 irtaimeen käyttöomaisuuteen sisältyy Malmin uuden päivystyssairaalan kalustaminen (3,8 milj. e).

Virastopäällikön kannanotot

Virastopäällikkö toteaa, että talousarvioehdotus on laadittu kaupunginhallituksen päättämän raamin mukaiseksi. Sosiaali- ja terveystalouden talousarviokohdan osalta vuoden 2015 talousarvioesitys edellyttää runsaan 11 milj. euron suuruista kulujen vähentämistä, jotta talousraamin sisältä kyetään kattamaan tiedossa olevat vuoden 2015 lisäkulut. Samalla tämä merkitsee, että vuoden 2014 talousarviossa tulee pysyä, koska mahdolliset ylitykset siirtyvät suoraan lisäsopeutuksiksi vuodelle 2015.

Osastokohtaiset sopeuttamistoimenpiteet valmistellaan käyttösuunnitelman laadinnan yhteydessä lokakuusta alkaen.

Sosiaali- ja terveystalouden henkilöstötoimikunta käsittelee asiaa kokouksessaan 19.5.2014 ja sen antama lausunto lähetetään sosiaali- ja terveyslautakunnalle sähköpostitse.

Esittelijä

virastopäällikkö
Matti Toivola

Lisätiedot

Jussi Lind, talous- ja strategiapäällikkö, puhelin: 310 42246
jussi.lind(a)hel.fi

Liitteet

1 Talousarvioehdotus vuodeksi 2015 ja taloussuunnitelma vuosiksi 2016-

2017